

Nordre Follo
kommune

Kommunal målsetting for
hjorteviltforvaltningen Nordre Follo
kommune 2023-2027

Vedtatt i Utvalg for Klima, teknikk og miljø 07.06.2023

Innhold

Bakgrunn	2
Overordnede kommunale mål	2
Roller og ansvar i hjorteviltforvaltningen	2
Definisjoner	3
Forvaltning av elg	4
Status.....	4
Bestandskondisjonen	5
Elgbeitetakst.....	5
Mål for elgforvaltningen.....	5
Konkretisering av mål.....	6
Utdyping av virkemidler	6
Bestandsplanbasert forvaltning	7
Vald utenfor bestandsplanområde.....	7
Kontrollrutiner.....	7
Forvaltning av rådyr	7
Status.....	7
Mål for rådyrforvaltningen	9
Konkretisering av mål.....	9
Utdypning av virkemidler	9
Forvaltning av hjort	10
Status.....	10
Minsteareal	10
+/- 50%-regelen.....	11
Frister i hjorteviltforvaltningen	11
Kunnskapsgrunnlag	12
Valdstruktur per 2022	12
Sett elg-rapportering	12

Bakgrunn

I henhold til forskrift om forvaltning av hjortevilt (hjordteviltsforskriften) § 3, skal kommunen vedta mål for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på artene. Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

Mål for hjorteviltforvaltningen omhandler status for de enkelte hjorteviltartene elg og rådyr, samt målformulering for bestandene.

Kommunens oppgave er å sikre rammer for en bærekraftig forvaltning som ivaretar de ulike samfunnsinteressene som kan påvirkes av hjorteviltforvaltningen. Derfor skal det utarbeides overordnede målsettinger for hjorteviltforvaltningen i kommunen. Politisk styring av minsteareal og målsetninger setter de ytre rammene for hjorteviltforvaltningen.

Grunneiers jaktrettigheter er det viktigste virkemiddelet for nå målene. Dette oppnås gjennom kommunens tildeling av kvoter.

Kommunal målsetting for hjortevilt Nordre Follo kommune 2023 – 2027 erstatter tidligere vedtatt «Kommunal målsetting for hjorteviltforvaltningen 2013 – 2018» for Ski kommune». Tidligere Oppegård kommune hadde ikke vedtatt mål.

Overordnede kommunale mål

- Nordre Follo skal ha en forvaltning av hjortevilt som ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og artsmangfold.
- Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene jf. forskrift om forskrift om forvaltning av hjortevilt (hjordteviltsforskriften).
- Forvaltningen av hjortevilt skal bidra til at hjorteviltet ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.
- Den kommunale forvaltningen skal være tydelig og forutsigbar på roller og ansvar.

Jakt i Nordre Follo skal foregå innenfor rammene av gjeldende lovverk og utøvelsen skal gjennomføres i henhold til viltloven. Utøvelsen av jakt skal foregå slik at viltet ikke utsettes for unødige lidelser og slik at det ikke oppstår fare for mennesker, husdyr og ikke forårsaker skade på eiendom.

Roller og ansvar i hjorteviltforvaltningen

Hjordteviltsforvaltningen i Norge bygger på en tydelig rollefordeling mellom departementet, direktorat, fylkeskommune, statsforvalter, kommune og grunneier.

Kommunen:

- Vedtar mål for hjorteviltforvaltningen som i hensyntar jordbruk, skogbruk, veitrafikk og naturmangfold.
- Fastsetter minsteareal, godkjenner vald og bestandsplanområder, tildeler fellingskvoter og behandler skadefellingssøknader.

Grunneier:

- Har enerett til jakt på sine arealer
- Samarbeider om hjorteviltforvaltning gjennom vald og bestandsplanområder, samt organiserer jakten
- Skal utarbeide en bestandsplan som er i tråd med kommunale målsettinger for vald som deltar i et bestandsplanområde.
- Søke om godkjenning av vald

Definisjoner

Jaktrettshaver: Retten til å jakte på egen eiendom tilhører grunneier hvis ikke annet er bestemt, jf. viltloven § 27.

Minsteareal: Begrepet har to rettsvirkninger:

- 1) Størrelsen på det tellende arealet som normalt skal ligge til grunn for hver fellingstillatelse som jaktrettshaverne har krav på.
- 2) Arealstørrelsen på det minste sammenhengende området som offentlig myndighet kan godkjenne som et vald.

Minsteareal fastsettes av kommunen gjennom lokal forskrift for elg, hjort og rådyr.

Tellende areal: Tellende areal er det arealet som legges til grunn ved tildeling av fellingstillatelser. For rådyr, elg og hjort skal som hovedregel arealer av produktiv og uproduktiv skog og arealer av myr under skoggrensa regnes med. Kommunen kan iberegne andre arealtyper som tellende areal der disse er av stor betydning for vedkommende art.

Vald: Det geografiske området som er offentlig godkjent for jakt på en eller flere hjorteviltarter, og som får tildelt fellingstillatelse fra kommunen. Fellingsresultater rapporteres per vald.

Jaktfelt: Dersom et vald deles opp av jaktrettshaverne, for eksempel slik at flere jaktlag får tildelt hvert sitt jaktområde, kalles disse jaktfelt. Sett elg/hjort rapporteres per jaktfelt.

Bestandsplanområde: Et bestandsplanområde er to eller flere vald som samarbeider om å utarbeide en bestandsplan for en art.

Bestandsplan: En flerårig, maksimalt femårig, plan som beskriver den årlige avskytingen av en hjorteviltart fordelt på kjønn og alder.

Sett elg: Elg som observeres og felles under jakta, registreres i hjorteviltregisteret på fastsatt skjema som "sett elg".

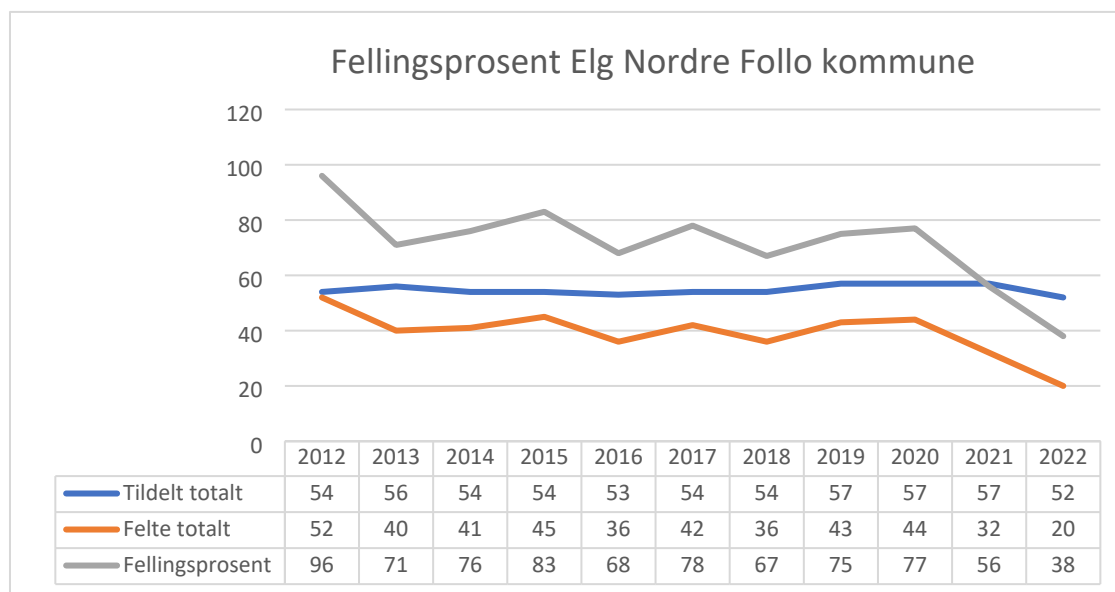
Forvaltning av elg

Status

For elg er kunnskapen som er lagt til grunn basert på statistikk og kunnskapsrapporter, samt tilbakemelding fra valdene (se side 13).

Samlet viser dette at elgbestanden i Nordre Follo kommune har en negativ utvikling over tid med tanke på slaktevekter og kondisjon.

Fellingsprosenten er nedadgående og med en halvering av felte dyr fra 2020 til 2022 (figur 1). Denne utviklingen kan tyde på en endring i bestanden, noe som også bekreftes av tilbakemeldinger fra valdene. Det har vært en relativt stabil fellingsprosent i perioden 2013 – 2020.

Figur 1. Viser tildelte og felte elg, samt fellingsprosent for elg i Nordre follo kommune i perioden 2012 – 2022.

Slaktevekter på kalver er nedadgående i perioden 2003 – 2022 (tabell 1). Tilsvarende er det registrert lavere slaktevekter på okse og ku 1 ½ år i samme periode, mens slaktevekten for dyr eldre enn 2 ½ år, varierer.

Tabell 1 Tabellen viser et gjennomsnitt av slaktevekt for 5 og 5 år samlet for Nordre Follo kommune.

Slaktevekter gjennomsnitt	Oksekalv	Kukalv	Okse 1 ½ år	Ku 1 ½ år	Okse 2 ½ år +	Ku 2 ½ år +
2003-2007	73	67	140	137	200	167
2008-2012	71	65	142	133	202	177
2013-2017	62	61	134	126	190	182
2018-2022	61	53	135	121	184	168

Bestandskondisjonen

Faun rapport R20-2021 *Elgen i Viken etter jakta 2020 for Nordre Follo kommune*, beskriver situasjonen for elgbestanden slik:

“Til tross for store årlige variasjoner viser kalveratene en negativ utvikling i perioden fra 1994 til i dag (etter jakten 2020). I 2020 var kalve- og tvillingraten på hhv. 0,81 og 1,13. Kalveraten gikk noe opp fra året før, men tvillingraten var noe lavere. De bemerkes at predasjon av ulv trolig har påvirket observerte kalverater i enkelte år. Rekrutteringsratene har gjennomgående vært på høye nivå også i seinere tid. Gjennomsnittlig kalvevekt var på 55 kg (n=13) i 2020. Kalvevektene har hatt en klar negativ utvikling de siste 10 årene. Vektene på kalv lå til sammenligning rundt 75 kg på slutten av 90-tallet”.

Elgbeitetakst

Resultater fra elgbeitetakst i Viken fylkeskommune i 2022 viser et bærekraftig beitetrykk og et middels beitepotensiale for de seks kartleggingsfelt (bestand) som ble undersøkt i Nordre Follo kommune. Det ble i gjennomsnitt registrert 7,7 møkkhauger av elg per dekar. Dette er innenfor det som blir definert som lav tetthet.

Beiteuttaket ble beregnet til å være gjennomsnittlig 6,5 % for furu, 1,8 % for bjørk og 8,7 % for ROSV. (rogn, osp, selje og vier). Det samlede beitetrykket for siste vinter kan betegnes som bærekraftig. Det er noe variasjon mellom bestandene (kartleggingsfeltene), og det er ett bestand som hadde over 35 % beiteuttak på furu, og ett bestand som hadde over 35 % beiteuttak på ROSV. Det er registrert et svært lavt beiteuttak på gran, både sist vinter og de to foregående årene. Taksten viser at om lag 2/3 av furutrærne er påbeitet /skadet siste vinter og/eller tidligere. Dette kan ha betydning for fremtidig beiteproduksjon og gi en kvalitetsreduserende effekt på fremtidsskogen.

Mål for elgforvaltningen

På bakgrunn av kunnskap om elgbestanden og innspill underveis i arbeidet, har Nordre Follo kommune satt følgende mål for forvaltning av elg for perioden 2023-2027:

- Nordre Follo kommune har en stabil og bærekraftig elgbestand
- Nordre Follo kommune opprettholder en produktiv elgbestand og et høstningsverdig overskudd.
- Elgbestanden skal i liten grad være i konflikt med jordbruk, skogbruk og trafikk.
- Elgbestanden skal ikke utgjøre en trussel mot biologisk mangfold

For å oppnå disse målene for kommunens elgforvaltning, er det utarbeidet konkrete mål. Imidlertid vil ikke disse målene kunne nås av kommunen alene. Elgen har et stort leveområde på tvers av kommunegrenser, og påvirkes også av utenforliggende forhold som endringer i klima, sykdom etc. Jaktrettighetshaverne er også en viktig bidragsyter for å nå målene. Jakt er det viktigste virkemiddelet for å regulere elgbestanden, og grunneiers jaktrett og forvaltningsrett benyttes for å oppfylle kommunal målsetting. Samarbeid og dialog med valdene sikrer lokalkunnskap og tilpasning i den kommunale forvaltningen.

Kommunen tilrettelegger for en bærekraftig elgbestand gjennom tildeling av kvoter. For å gjøre elgen bedre i stand til å takle klimaendringer, årlige variasjoner og for å øke kondisjon på kalv, er det ønskelig med større, eldre og mer robuste dyr.

Konkretisering av mål

Kortsiktig mål	Faktagrunnlag	Virkemiddel
Stanse nedadgående trend i slaktevekter for kalv og ungdyr	Gjennomsnitt 2018-2022 57,4kg kalv (kjønn samlet) 130,3 ungdyr (kjønn samlet)	-Høy andel kalv i tildeling -Helhetlig fordeling av jaktuttak
Øke sett kalv per ku til 0,7	Gjennomsnitt 2018 – 2022 0,63	-Høy andel kalv i tildeling -Helhetlig fordeling av jaktuttak
Sett ku per okse < 2	Gjennomsnitt 2018 - 2022 2,1	-Lik kjønnsfordeling i tildeling -Helhetlig fordeling av jaktuttak -Tildele kalv istedenfor okse
Maksimal beitegrad for furu 35%	2022 Elgbeitetakst 6,5 % for furu, 1,8 % for bjørk 8,7 % for ROSV	-Reduksjon av bestanden ved høyt beitetrykk gjennom økt tildeling. -Fremtidig beitetakst
Reduksjon i antall trafikkdrepte elg	Gjennomsnitt 2013-2022 6,5 årlig	-Samarbeid med vei- og planmyndighet
Redusere konflikt med landbruk og næring	Kjente tilfeller med beiteskader på grønsaksavlinger og frukttrær	-Veiledning -Samarbeid med landbrukskontoret -Skadefelling
Gjøre samme forvaltningsgrep over store arealer	Eksisterende samarbeid Nabokommuner (Follo +) Østmarka elgregion Follo elgregion Valdene	- Samarbeide med nabokommuner om målsetting for hjorteviltforvaltningen.

Utdyping av virkemidler

- Ved en høy andel kalv i direkte tildeling av kvote vil flere dyr i bestanden nå en høyproduktiv alder (fra 4 år). Flere eldre dyr vil kunne ha en positiv innvirkning på kalvevekter og produksjon (sett kalv per ku).
- Ved å anmode vald om helhetlig fordeling av jaktuttak fra dag én vil jaktuttaket kunne gi en jevnere alder og kjønnsfordeling i avskytning hvis kvote ikke fylles.
- Kalv istedenfor okse i direkte tildeling vil kunne styre bestanden mot mer nøytral kjønns sammensetning uten å tildele flere hunndyr.
- Praktisering av +/- 50% regel benyttes ved behov jf. hjorteviltforskriften §7. Dette vil kunne bidra til å øke eller redusere kvoter og dermed påvirke jakttrykket for å styre en bestandsstørrelse (se side 11).
- Vurdere behov for endring av minsteareal gjennom forskriftsendring ved gjentagende bruk av +/- 50% regel i forvaltningsmessig sammenhengende områder.
- Samarbeid med plan- og veimyndigheter vil bestå i å henstille veieier om tiltak som kantvegetasjon og viltgjerder, samt ivaretagelse av trekkruer og planlegging av viltoverganger. Spesielt utsatte steder som E18 prioriteres.
- Samarbeid med nabokommuner om mål for hjorteviltforvaltningen vil bidra til at de ytre rammene for forvaltning av elg samkjøres for å sikre like forvaltningsmessige grep over store områder.
- I særskilte tilfeller, for eksempel konfliktsaker der øvrige virkemidler er forsøkt uten hell, eller der akutte situasjoner oppstår, kan kommunen tillate skadefelling, jf. naturmangfoldloven § 18. Det er en høy terskel for å innvilge skadefelling av elg.

Bestandsplanbasert forvaltning

For å bli godkjent som bestandsplanområde er det en rekke krav som må oppfylles jf. hjorteviltforskriften §§ 12, 13 og 14.

I Nordre Follo er det per 2022 to vald med i bestandsplanområde for Follo elgregion (Ski viltstellforening og Kråkstad grunneierlag). For valdene som deltar i Follo elgregion skjer tildelingen til bestandsplanområde, og det utarbeides flerårige avskytingsplaner. Bestandsplan for Follo elgregion for perioden 2022 – 2025 ble vedtatt i 2022.

Vald utenfor bestandsplanområde

Vald som ikke deltar i et bestandsplanområde eller er store nok til flerårig tildeling (over 20 ganger minstearealet), får tildelt årlige kvoter jf. §18 i hjorteviltforskriften. Det skal tildeles kvoter for kalv ($\frac{1}{2}$ år), voksne hunndyr ($\geq 1\frac{1}{2}$ år) og voksne hanndyr ($\geq 1\frac{1}{2}$ år). Kalv kan felles istedenfor voksne dyr.

For å oppnå målene for forvaltning av elg i kommunen, er en høy andel kalv i årlig kvote en forutsetning i nåværende situasjon. Høy andel kalv vil kunne øke alder og kondisjonen på dyrene som er igjen. Det legges derfor opp til følgende fordeling:

- Kalv ($\frac{1}{2}$ år) 50%
- Hunndyr ($1\frac{1}{2}$ år og eldre) 25%
- Hanndyr ($1\frac{1}{2}$ år og eldre) 25%

For elgvaldene oppfylles prosentfordelingen på tildelingen over flere år samlet. Per 2022 gjelder dette for seks vald.

Kontrollrutiner

Nordre Follo kommune kan gjennomføre kontroll av felte elg. Ved kontroll foretas en tilfeldig utvelgelse av et antall jaktfelt hvert år. Tilfeldig utvelgelse gjøres på nytt hvert år, slik at jaktfelt kan trekkes ut flere år på rad.

Forvaltning av rådyr

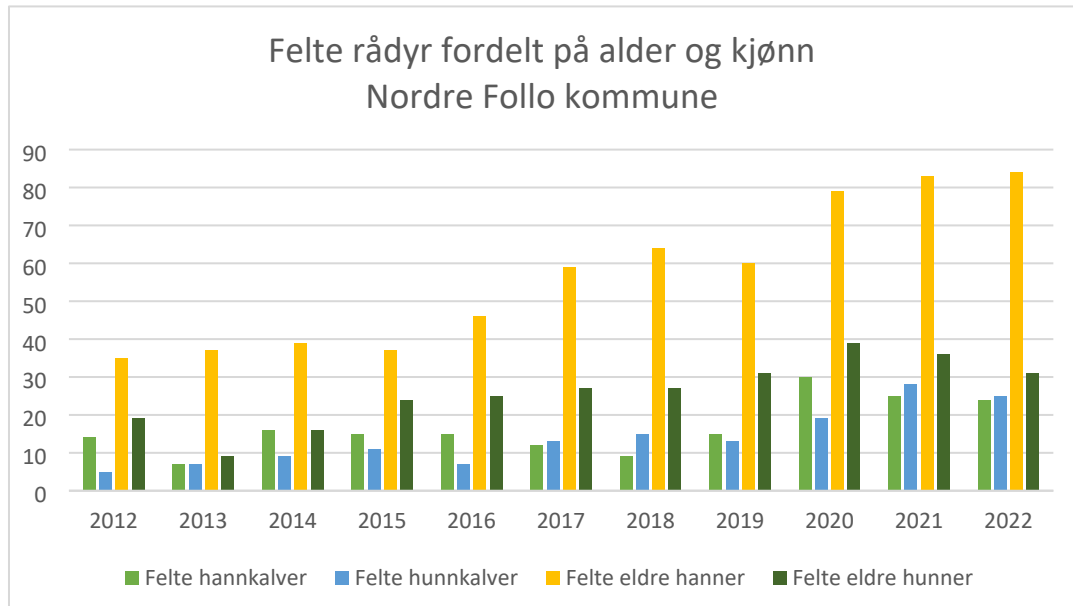
Status

Forvaltningsansvaret for rådyr i Norge er lagt mer over på grunneier enn for elg og hjort. Det er i hovedsak tildeling av jaktkvoter, ansvar for rapportering til hjorteviltregisteret og ivaretagelse av skadet vilt som er kommunale oppgaver. Tildelte kvoter for rådyr er ikke fordelt på kjønn og alder, og det er opp til valdene å bestemme hvilke dyr som skal tas ut. Rapportering er derimot fordelt på kjønn og alder. Det vil si at det ikke er tilsvarende kunnskapsgrunnlag om rådyrbestanden som for elg, men rettighetshavere og kommunen har likevel god kunnskap om bestand gjennom fellingsresultat, irregulær avgang (fallvilt) og innspill underveis i dette arbeidet.

Rådyret har en høyere produksjonsevne enn de andre hjorteviltartene, ved at tvilling- og trillingkalver er vanlig. Dødelighet styres i stor grad av faktorer som snørike og kalde vintere, og lokalt ved predasjon fra rev, gaupe og ulv.

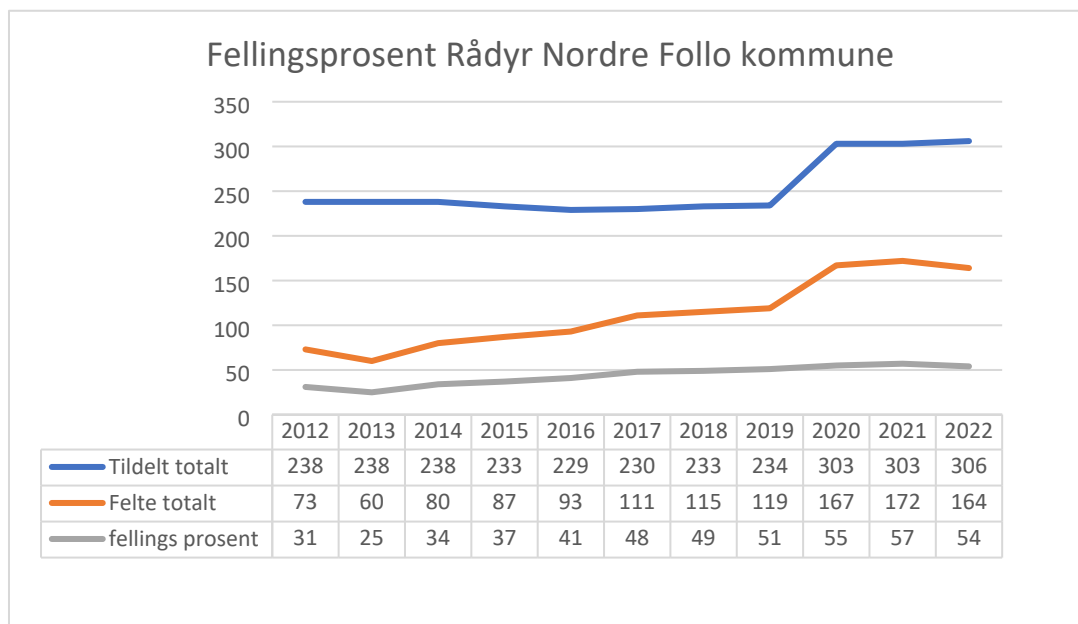
Nordre Follo kommune har et mosaikkpreget landskap hvor rådyrbestanden er høy i kulturlandskap og nær tettbygd strøk, og lavere i de store og sammenhengende skogområdene. Sett kommunen samlet, tyder fellingsresultat, fallviltstatistikk og innspill underveis i arbeidet på at rådyrbestanden er høy og naturlig svingende.

Felte rådyr fordelt på alder og kjønn viser høy andel eldre hanner (bukker) i avskytning (figur 2). I områder med en høy bestand kan dette være uheldig da det tilrettelegger for en høy produksjon og bestandsøkning.

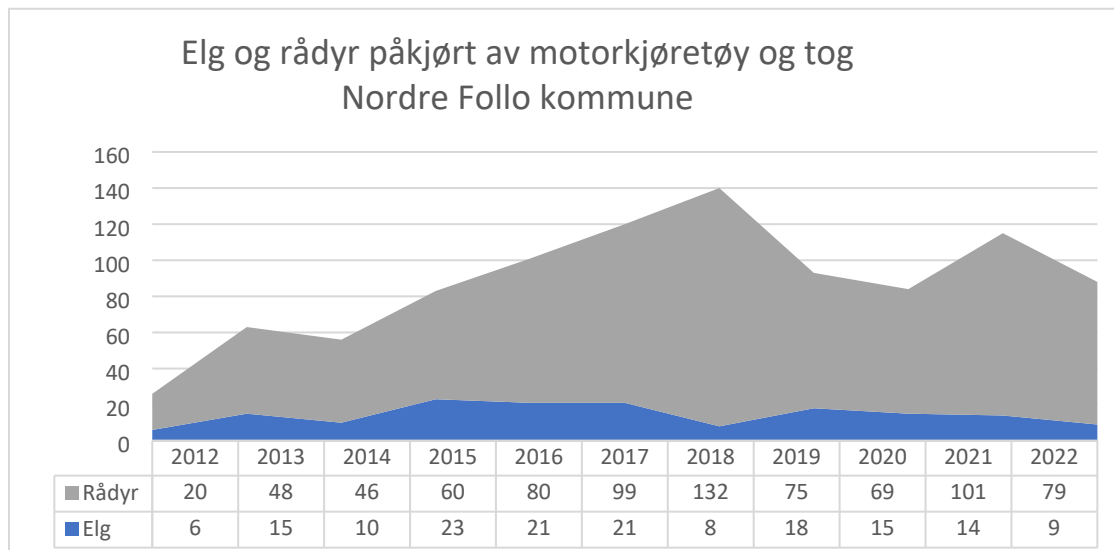
Figur 2. Antall felte rådyr fordelt på kjønn og alder i Nordre Follo kommune.

Som det kommer frem av figur 3, har fellingsprosenten for rådyr vært stabil over flere år. Dette tyder på at rettighetshavere tilpasser jaktuttak etter tildeling. I 2022 var det 21 av 73 rådyrvald som ikke benyttet jaktretten.

Figur 3 Viser Tildelt totalt, felt totalt og fellingsprosent for rådyr i Nordre Follo kommune i tidsperioden 2012 – 2022.

Fallviltstatistikk gir en god indikasjon på størrelsen på rådyrbestanden, og harmoniserer i stor grad med bestandsutvikling, se figur 4.

Figur 4 Viser antall elg og rådyr påkjørt av motorkjøretøy og tog i kommunen. Tallene omfatter dyr som er avlivet, døde, antatt uskadd, og ikke funnet.

Mål for rådyrforvaltningen

På bakgrunn av kunnskap om rådyrbestanden og innspill underveis i arbeidet, har Nordre Follo kommune satt følgende mål for forvaltning av rådyr for perioden 2023-2027:

- Nordre Follo kommune har en bærekraftig bestand.
- Rådyrbestanden skal i liten grad være i konflikt med jordbruk, skogbruk, biologisk mangfold og andre samfunnsfunksjoner.
- Gjennomsnittlig antall rådyrpåkjørsler søkes holdt på et lavest mulig nivå.

Konkretisering av mål

Kortsiktig mål	Faktagrunnlag	Virkemiddel
Reduksjon av påkjørsler av motorkjøretøy og tog	Gjennomsnitt 2018-2022 91,2 dyr årlig	- Bruk av +/-50% regel i tildeling - Minsteareal - Veiledning - Samarbeid med veimyndighetene
Redusere konflikt med landbruk og næring	Kjente tilfeller med beite-skader på grønsaksavlinger og frukttrær	- Bruk av +/- 50% regel i tildeling - Minsteareal - Veiledning - Forebygging - Skadefelling

Utdypning av virkemidler

- Praktisering av +/- 50%-regel i tildeling ved behov jf. hjorteviltforskriften § 7 vil kunne bidra til å øke eller senke kvoter og dermed påvirke jakttrykket, se side 11

- Vurdere behov for endring av lokal forskrift om minsteareal på 300 daa/dyr ved gjentakende bruk av +/- 50%-regel i forvaltningsmessig sammenhengende områder.
- Samarbeid med nabokommuner angående veiledning og forvaltningskurs.
- Samarbeid med veimyndigheter. Arbeidet vil bestå i å henstille veieier om tiltak som kantvegetasjon og viltgjerder. Utsatte steder som E18 prioriteres.
- I særskilte tilfeller, for eksempel i konfliktsaker der øvrige virkemidler er forsøkt uten hell, eller der akutte situasjoner oppstår, kan kommunen vurdere skadefelling, jf. naturmangfoldloven § 18. Det er en høy terskel for å innvilge skadefelling av rådyr.

Forvaltning av hjort

Status

Da det ikke er åpnet for jakt på denne arten etter lokal forskrift i Nordre Follo er det i denne omgang ikke utarbeidet mål for forvaltning av hjort kommunen.

Det gjøres observasjoner av hjort i kommunen og det forventes en varig etablering av arten. Indre Østfold kommune har åpnet for jakt på hjort.

Hjort er en art som i større grad enn de andre hjorteviltartene kan flokke seg og gi store beiteskader. Det er derfor viktig at kommunen følger denne utviklingen.

Høsting av en art kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd, jf. naturmangfoldloven §16 tredje ledd. Per 2023 vurderer vi at vi ikke har et slikt kunnskapsgrunnlag for hjort, og at vi derfor ikke kan åpne for høsting av denne arten. Ved åpning av jakt på hjort, må det vedtas konkrete mål for hjortebestanden.

Kommunen vil bedre kunnskapsgrunnlaget gjennom:

- Samarbeid med andre kommuner, gjennom for eksempel merkingsprosjekt i Indre Østfold kommune og Follo+ samarbeid. Follo+ er et samarbeid om viltforvaltning mellom kommunene Ås, Nesodden, Vestby, Enebakk, Frogn, Indre Østfold og Nordre Follo.
- Statistikk for fallvilt.
- Anmode jaktlag om å melde inn observasjoner av hjort under jakten for å få et datagrunnlag som viser endringer over tid.

Minsteareal

Minsteareal er gjennom forskrift om adgang til jakt etter elg og rådyr i Nordre Follo kommune satt til 2000 daa for elg og 300 daa for rådyr per 2023. Tabell 2 gir en oversikt over minsteareal i nabokommunene.

Tabell 2 viser oversikt over minsteareal gitt i forskrift for Nordre Follo og nabokommuner.

Kommune	Elg minsteareal i daa	Rådyr minsteareal i daa
Nordre Follo	2000	300
Vestby	2000	300
Ås	2000	300
Frogn	1500	300
Nesodden	2000	300
Enebakk	2000	500

Oslo	2000	250
Rælingen	2000	400
Lørenskog	1500	300
Indre Østfold	2200 / 1800*	250

* Vald størrelsen er ulik i kommunen

+/- 50%-regelen

Kommunen kan ved tildeling av kvoter fravike minstearealet ved jakt på elg, rådyr og hjort med inntil +/-50%, jf. § 7 i hjorteviltforskriften. Vedtaket må begrunnes i ulikheter i viltartens levevilkår i kommunen, bestandens størrelse og utvikling, eller den skaden den påfører andre næringer eller andre ekstraordinære forhold. Vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages. Ved vedvarende bruk av +/-50%-regelen er det behov for en forskriftsendring hvor minsteareal endres for deler eller hele kommunen.

Frister i hjorteviltforvaltningen

Fastsatte frister i hjorteviltforvaltningen skaper en forutsigbarhet for rettighetshaver og kommune. Frister er i tråd med hjorteviltforskriften eller gis av overkommunale myndigheter. Kommune og Miljødirektoratet kan gi dispensasjon fra enkelte tidsfrister etter søknad.

Dato	Ansvarlig	Frist for:
15.01	Rettighetshaver Kommune	- Fremme forslag om endring i minstearealet.
15.03	Kommune	- Fastsette minstearealet.
31.03	Kommune	- Rapportere fallvilt til SSB via Hjorteviltregisteret.
01.04	kommune	- Trekke tilbake valdgodkjenning. - Trekke tilbake godkjenning av bestandsplan og bestandsplanområde. - Tilbaketrekking av kvotefri jakt på rådyr.
01.04	Rettighetshaver	- Trekke eiendommen ut av godkjent eller omsøkt vald eller trekke et vald ut av godkjent bestandsplanområde.
01.05	Rettighetshaver	- Godkjenning av vald eller bestandsplanområde. - Melde endringer i valdet eller i bestandsplanområde til kommunen. - Søke om godkjenning eller endringer av bestandsplan. - Søke om kvotefri jakt på rådyr.
15.06	Kommune	- Godkjenne vald, bestandsplanområde, bestandsplan for elg eller hjort og kvotefri jakt på rådyr. - Frist for utsending av fellingstillatelser av elg, hjort og rådyr.
14 dager etter endt jakt	Valdansvarlig	- For elg, hjort og rådyr skal valdsansvarlig representant rapportere årlig fellingsresultat til kommunen innen 14 dager etter endt jakt.
30 dager etter endt jakttid	Kommune	- Rapportere fellingsresultat til Statistisk Sentralbyrå gjennom Hjorteviltregisteret.

Kunnskapsgrunnlag

Kunnskapsgrunnlaget benyttet i de kommunale målene er kunnskapsrapporter som «Elgen i Viken etter jakta 2020», og «Elgbeitetakst i Viken fylkeskommune i 2022». Videre er det utarbeidet et kunnskapsgrunnlag med relevant statistikk for forvaltning av hjortevilt i kommunen.

Valdstruktur per 2022

For rådyr var det per 2022 totalt 73 rådyrvald med et samlet tellende areal på 111 023 daa.

Elgvald Nordre Follo kommune pr 2022	Tellende areal (daa)
Ski viltstellforening (Follo elgregion)	30 230
Kråkstad grunneierlag (Follo elgregion)	25 355
Nordre Follo kommuneskoger / Ski JFF	27 049
Syverud skog	3 610
Bråten	5 610
Askerud gård	2 892
Østre (Oppegård)	4 000
Søndre / Nordre Svartskog	10 755
<i>Til sammen</i>	<i>109 501</i>

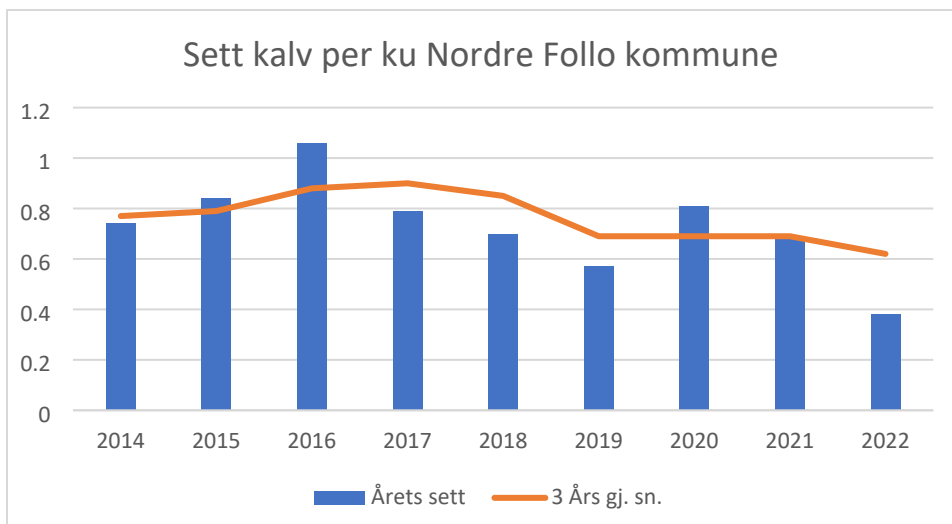
Sett elg-rapportering

Jegere rapporterer fra elgjakt hvilke dyr de har sett via et sett elg-skjema eller app. Disse observasjonene sammen med annen informasjon gir kunnskap om utvikling i bestanden. En tommelfingerregel for bruk av statistikk gjort med bakgrunn i disse observasjonene, tilsier at minst 1000 jegerdager pr. år bør legges til grunn. I statistikk for Nordre Follo kommune varierer antall jegerdager fra 846 i 2016 til 335 jegerdager i 2019. I tillegg ble ny instruks for sett elg introdusert i 2018. Det er derfor viktig å ikke se på enkelte år, men utviklingen over tid som gjenspeiles i hele faktagrunnlaget.

Ved fremtidig utarbeidelse av sett kalv per ku og sett kalv per kalvku statistikk, og i tillegg har høy andel kalv i avskytning, bør eksempelvis første uke av jakten benyttes. Dette for at statistikken ikke skal påvirkes av uttaket ved at hunndyr går igjen og observeres mens kalven er felt tidlig i jakta.

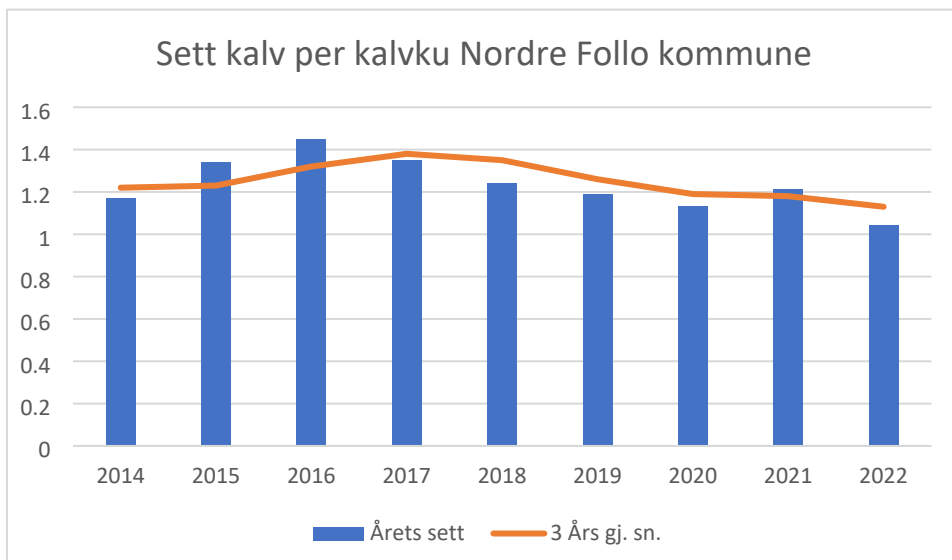
Tallgrunnlag er tilegnelig via <https://www.hjorteviltregisteret.no>

Sett kalv per ku: Indeksen viser utviklingen i rekrutteringen av kalv til bestanden (figur 5). Når indeksen øker, kan vi anta at kalveproduksjonen i bestanden også øker. Hvor mange kyr som får kalv påvirkes av mange faktorer, som kyrenes alderssammensetning, kondisjonen på kyrene i bestanden og klima. Gjennomsnitt for sett kalv per ku i perioden 2018 – 2022 er 0,63.

Figur 5 Sett kalv per ku indeks for Nordre Follo kommune 2014- 2022. Gjennomsnitt vises for inneværende år og to foregående år.

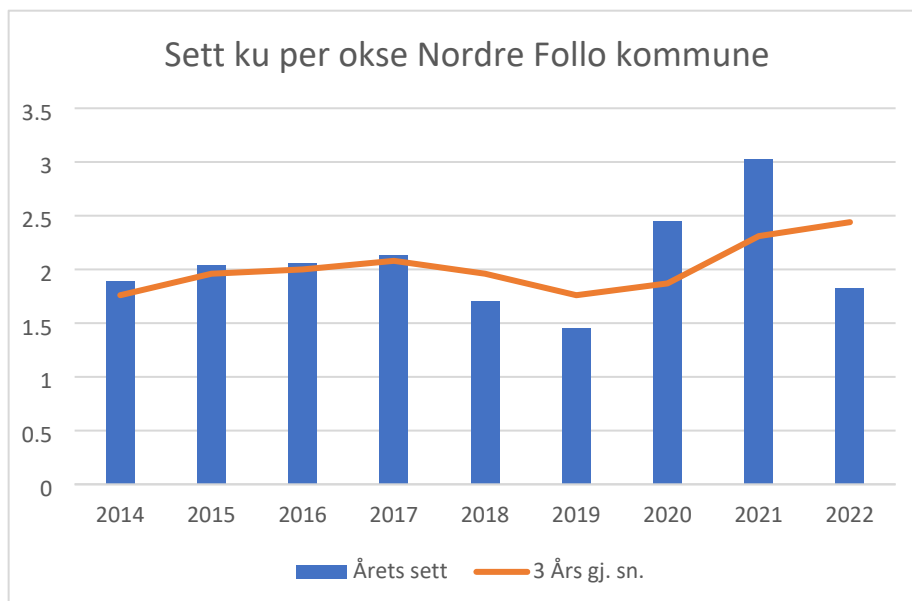
Sett kalv per kalvku: Indeksen kalles gjerne tvillingraten og viser hyppigheten av tvillinger i bestanden (figur 6). Den regnes ut ved å dele antall kalver på antall kyr sett med kalv, men kalver sett alene tas ikke med i utregningen. Indeksen kan variere mellom 1-2, hvor 1 betyr at ingen kyr har blitt observert med tvillinger, mens 2 betyr at alle kyr som har kalv, har blitt observert med tvillinger. Tvillingrate påvirkes blant annet av kyrenes alderssammensetning fordi sannsynligheten for å få tvillinger er størst for kyr eldre enn 4-5 år. Gjennomsnitt for sett kalv per kalvku i perioden 2018 – 2022 er 1,16.

Figur 6 viser indeksen sett kalv per kalvku for Nordre Follo kommune i perioden 2014- 2022. Gjennomsnitt vises for inneværende år og to foregående år.

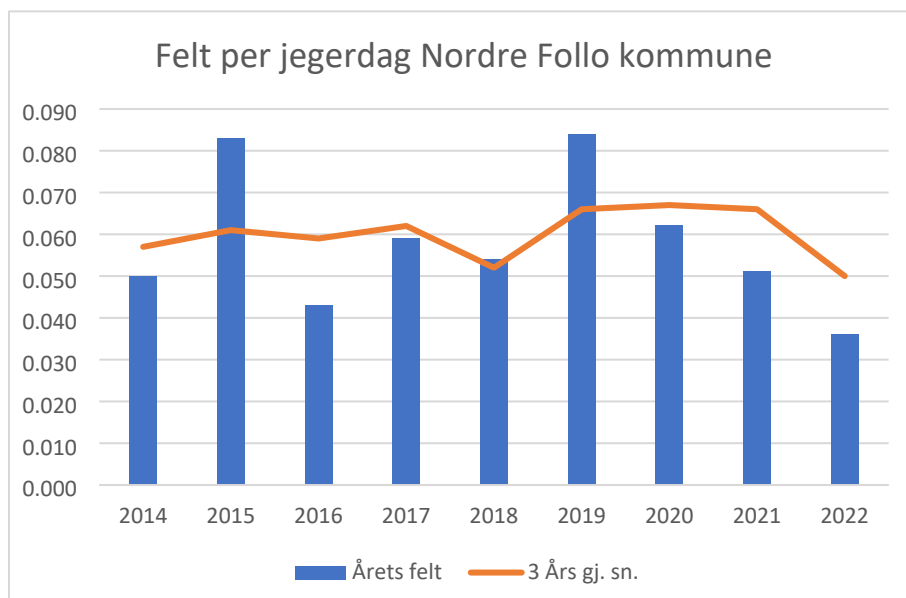
Sett ku per okse: Indeksen viser kjønns sammensetningen for dyr som er eldre enn ett år (figur 7). Dersom indeksen er 1,00 er det like mange okser som kyr i bestanden. Er indeksen større enn 1,00 er det flere kyr enn okser, for eksempel vil tallet 2,3 si at det er sett 2,3 kyr for hver okse som er sett.

Indeksen kan avvike noe fra kjønns sammensetningen i bestanden fordi sannsynligheten for å oppdage ku og okse kan være ulik. Gjennomsnitt for sett ku per okse i perioden 2018 – 2022 er 2,1.

Figur 7 Sett ku per okse indeks for Nordre Follo kommune 2014- 2022. Gjennomsnitt vises for inneværende år og to foregående år.

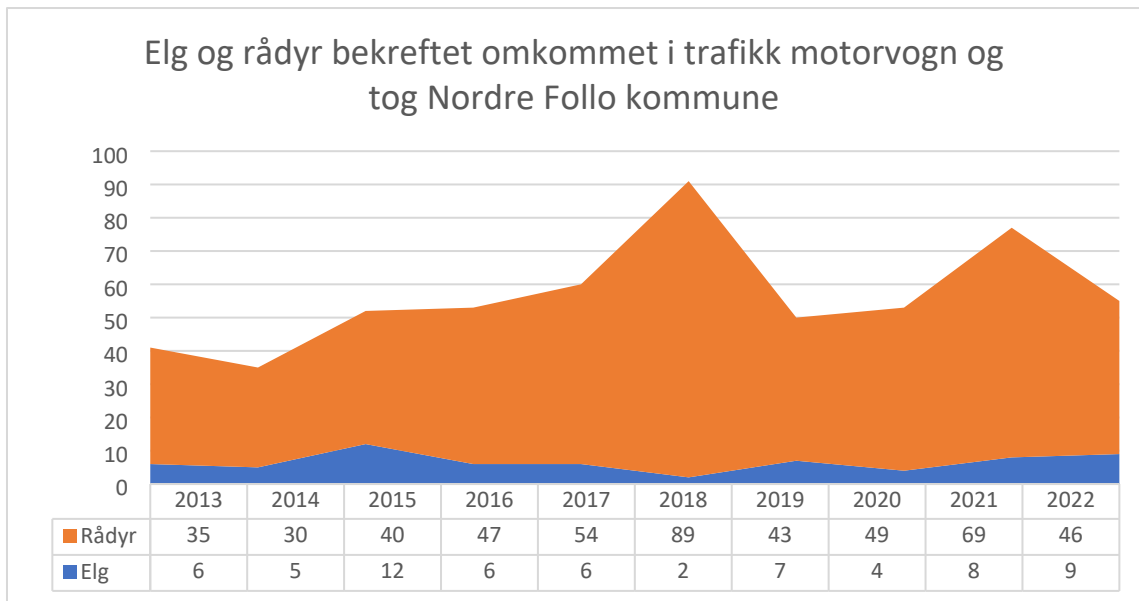
Felt elg per jegerdag: Indeksen viser den relative utviklingen i bestandsstørrelse over tid (figur 8). Indeksen sier ikke noe om den faktiske bestandsstørrelsen. Samme verdi i to ulike områder kan tilsvare ulik tetthet som følge av ulike jaktmetoder. En jegerdag er en jeger som har jaktet i en dag, uavhengig av antall timer.

Figur 8 Indeks felt elg per jegerdag for Nordre Follo kommune. Gjennomsnitt vises for inneværende år og to foregående år.

Fallviltstatistikk

Fallvilt er dyr som dør utenom ordinær jakt. Kommunens viltvakter håndterer fallvilt og fører statistikk gjennom registrering i hjorteviltregisteret (figur 9).

Figur 9 viser antall elg og rådyr bekreftet omkommet i trafikken motorvogn og tog med utfall: Død på stedet, avlivet på stedet, avlivet etter ettersøk, funnet død etter ettersøk